

Весткі й Паведамленьні

інфармацыйны бюлетэнь Згуртаваньня “ПАГОНЯ”

Viestki j Paviedamlenni

Сусьветнае сеціва: e-krama.com, www.pahonia.org

Электронны адрас: viestki@mail.com

✉ VIESTKI, P. O. Box 3225, Farmingdale, NY 11735

№ 6 (568)

Чэрвень 2013 г.

Беларускае Купальле

Шаноўныя сябры!

Традыцыйнае свята Купальля беларусы Нью-Ёрку ладзяць сёлета **22-га чэрвеня** на новым месцы.

Па падрабязнейшую інфармацыю зьвяртайцеся, калі ласка, да **Лены і Пятра РЫЖЫХ**,
тэлефон (914) 522-0742, электронная пошта lenabelarus@yahoo.com

Шчыра запрашаем беларускамоўную грамаду.

Словы і палітычная карэктнасьць

Бадай кожны, хто наведвае Амэрыку, чуе ад мясцовых знаёмых папярэджаньне не ўжываць у размове слова “нэгар”. Маўляў, могуць быць непрыемнасьці. І сапраўды, слова гэтае зрабілася ледзь не крыміналам — бо нагадвае зусім ужо крыміналізаванае сёньня слова “нігер”. Крыміналам спрабуюць зрабіць нават ніяк не зьвязанае з нэграмі слова *piggardly* (скнарны, мізэрны). У кожным разе “правільным” адпаведнікам для “нэгра” ёсьць “чорны” або “афра-амэрыканец”. Для пэўных, так званых лібэральных колаў, крыміналам таксама лічацца словы “цыган” (трэба: “сінці-рома”) і “індзеец” (трэба: “прыроджаны амэрыканец”). Гомасэксуалісты сталі “геямі”, пераскочыўшы мяжу праз плот нелегалы — “недакумэнтаванымі імігрантамі”. Арабская ці мусульманская ідэнтычнасьць выкрытых тэарыстаў па-просту замоўчваецца. Тры разы мянялі афіцыйны назоў інвалідаў, некалькі разоў — найменьне старых пэнсіянэраў. Ня ўсё ладна і са словам *Jew* (гэбрай). Яго палічылі “задужа рэзкім”, “непаважлівым”. “Правільны” эквівалент — *Jewish*, так нібыта мякчэй. Некаторыя актывісты заклікаюць перайменаваць тапонімы кішталту *Jew Lake* і адмовіцца ад словаў *jewfish*, *jewstone*. Пачынаюць касьціца і на слова

Chinese (трэба *Asian*, азіят). Гэтыя чульлівыя сэнтымэнты чамусьці не закранаюць такіх маларэспэктабэльных прыдумак, як *Dutch courage* (п’яная адвага), *paddy* (Irish) *wagon* (паліцэйская машына), *Polish wisdom* (глупота). Тут да перайменаваньня паліткарэктныя актывісты не заклікаюць. Палітычная карэктнасьць — вуліца з рухам толькі ў адзін бок. Яна ўлічвае інтарэсы толькі пэўных “абраных” этнічных групаў. Белыя амэрыканцы да гэтага эксклюзыўнага клюбу не нележаць. І таму жарты пра “white trash” (белае сьмецьце) і “red-necks” (чырвоныя шыі) можна прачытаць у газэтах і пачуць на тэлевізіі. Такое стаўленьне лічыцца нормай. Б’ючы на *white*

guilt — адчуваньне белымі сваёй уўнай віны за рабства і вынішчэньне індзейцаў, “паліткарэктары” затлумілі галаву белае большасьці Амэрыкі. Яны ачмурылі моладзь, што пачала стыдзіцца і брыдзіцца сваёй эўрапэйскай этнічнасьці. Многія белыя лібэралы ня могуць дачакацца, калі белае насельніцтва ЗША апынецца ў меншын, і рыхтуюцца ў якім 2030 годзе выпіць за гэта шампану. За баляваньнем ня будзе часу задумацца, якія мянушкі, які лёс чакаюць іхных дзяцей ды ўнукаў.

Віталь ЗАЙКА

Травеньскі сход Згуртаваньня “Пагоня”

У суботу, 11 траўня, на Мангэтане ў Доме Маракоў прайшоў чарговы травеньскі сход Беларуска-Амэрыканскага Згуртаваньня “Пагоня”. Сход плянаваўся зрабіць справаздачна-выбарчым, аднак з-за прагнозу залевы значная колькасьць сяброў арганізацыі ня здолела дабрацца да месца правядзеньня сходу.

Напачатку сходу старшыня “Пагоні” Віталь Зайка коратка распавёў пра арганізацыю для тых, хто ўпершыню прыйшоў на сход. Ён спыніўся на мэтах і прынцыпах і, па традыцыі, заклікаў прысутных карыстацца нагодаю сустрэчы зь землякамі, знаёміцца, абменьвацца інфармацыяй па розных надзённых для жыцьця і працаўладкаваньня тэмах.

Затым перад прысутнымі выступіў сузаснавальнік арганізацыі “Беларусы ў экзылі” Яўген Іванюк. Ён коратка распавёў пра сябе, адзначыўшы, што ў Беларусі быў старшынём “Задзіночаныя Беларуска-Амэрыканскія Студэнты” (ЗБАС), браў удзел у правядзеньні прэзыдэнцкіх выбараў у складзе каманды А. Мілінкевіча. Тады ён упершыню трапіў у вязьніцу на вуліцы Акрэсыціна. Пасьля падзеяў на Плошчы Каліноўскага, яго адлічылі зь Беларускага Нацыянальнага Тэхнічнага Ўнівэрсытэту, пад маркаю “прагулаў”. Браў удзел у назіраньнях за выбарамі, быў актыўны ў імпрэзах супраць скасаваньня ільготаў студэнтаў, чарнобыльцаў, ліквідатараў, пэнсіянэраў у 2007 г. Тады быў распрацаваны праект студэнцкага самакіраваньня ў Баранавічах, Бэрасьці, Менску. Улады адчулі небясьпеку для сябе, натуральна не далі ажыццявіць праект. Неўзабаве выйшаў указ Лукашэнкі пра студэнцкае самакіраваньне, і праз гэтае “абдзярэжальніцтва” сама ідэя незалежнага студэнцкага самакіраваньня была знішчана. Тым ня менш, дзеянні ўладаў паказваюць, наколькі эфэктыўнымі могуць быць такія маладзёвыя ініцыятывы.

У 2010 г. сп. Іванюк працаваў у камандзе кандыдата ў прэзыдэнты Алесь Міхалевіч, аж пакуль зноў ня быў арыштаваны і зьняволены ў той жа вязьніцы на вуліцы Акрэсыціна. Прамоўца спыніўся на ўмовах утрыманьня ў вязьніцы, якая стала “пунктам прызначэньня” для ўжо некалькіх пакаленьняў беларускіх апазыцыйных актывістаў і таксама своеасаблівай школай іхнай загартуўкі. Ён распавёў пра адносіны турэмнага пэрсаналу, пра дзейнасьць арганізацыі “Вясна” па дапамозе палітзьяволеным, пра дзейнасьць КГБ супраць маладзёвых рухаў і арганізацыяў, пагрозы і рэпрэсіі, спробы вярбоўкі, патлумачыў, як захоўвацца пры затрыманьні, сп. Іванюк адказаў таксама на пытаньні прысутных.

Наступным прамоўцам быў ужо знаёмы з папярэдняга сходу сп. Дзьмітры Шчыгельскі — таксама, як і сп. Іванюк, сузаснавальнік “Беларусаў у экзылі”, былы лекар-псыхіятар, цяпер вядучы адной зь перадачаў на расейскім радыё ў Нью-Ёрку. Сп. Шчыгельскі распавёў пра фінансавую калатэчу рэжыму Лукашэнкі й пра тое, што яму яшчэ не пералічаны адзін транш расейскага крэдыту, і гэта можа быць выглумачана пэўнымі патрабаваньнямі Пуціна. На думку сп. Шчыгельскага, рэжым мае цяпер праблемы з фінанса-

ваньнем так званых “сілавых структураў”, і калі ён здолее знайсці грошы, тады будзе мець шанец захавацца і надалей. Пры ўсіх спадзевах на Расею тая па розных прычынах ня можа гарантаваць выжываньне рэжыму. Таму той рассылае ганцоў ва ўсе канцы, каб адкласыці кляпец рэжыму, знайсці дадатковыя крыніцы фінансаваньня. Нажаль, беларуская апазыцыя ня мае адзінства адносна стаўленьня да перамоваў з рэжымам: хто за пашырэнне кантактаў і ўцягваньне Лукашэнкі ў перамовы, а хтосьці супраць. Людзі дасюль не зразумелі, што Лукашэнка і ягонае атачэньне ня пойдучь на шчырыя і адкрытыя перамовы, а будуць усяляк манэўраваць, каб выціснуць найбольш карысьці з самага абмеркаваньня мажлівасьці перамоваў.

Днямі ў Нью-Ёрку па лініі ААН меўся прыехаць міністар замежных справаў Беларусі Макей, хоць магчыма, прыедзе які намесьнік. Фармальна мэта візыту — канвенцыя супраць катаваньняў. Але ясна, што рэжым высылае свайго вышталцонага і адукаванага ў замежжы прадстаўніка, для пошуку падтрымкі й наладжваньня кантактаў. І тут ня выключана, што рэжым паспрабуе згуляць зь беларускай грамадой у Амэрыцы, некаторым кіраўнікам якой былі высланыя запысы на сустрэчу з Макеем. Мажлівыя наступствы гэтага — скарыстаньне рэжымам факту кантактаваньня, як знаку падтрымкі з боку беларусаў замежжа. Таму нам трэба выказаць сваю прынцыповую нязгоду супрацоўніцтва з гэтым рэжымам у любой форме. І дзеля гэтага заўтра, каля беларускага прадстаўніцтва пры

Я. Іванюк

ААН на 67-й вуліцы пройдзе дэманстрацыя супраць візыту Макея. Сп. Шчыгельскі заклікаў прысутных прыняць удзел у дэманстрацыі, нягледзячы на брак папярэдняга інфармаваньня. Ён таксама распавёў пра важнасьць акцыяў супраць рэжыму на эміграцыі — гэта ўзаўсёды істотна, нягледзячы на тое, што ня ўсе ў Беларусі бачаць сэнс у “дэманстрацыях змаганьня насупраць ААН”, “гераізм на 43-й вуліцы ў Мангэтане”. Гэта як ціск на Саветы ці на Піначэта — раней ці пазней гэта дасць свой плён.

Сп. Іванюк падаў інфармацыю пра міністра Макея, пра ягонае кіраваньне справамі прэзыдэнта РБ і завадатарства ў разгоне акцыяў 19 сьнежня 2010 году.

Сп. Яўген Барысевіч гаварыў пра Чарнобыльскі мітынг і запрасіў прысутных падзяліцца ўражаньнямі ад яго, параіць, што ў будучым неабходна было б зрабіць пры падрыхтоўцы такіх акцыяў. Некалькі чалавек падзяліліся сваімі ўражаньнямі, агульная думка была — што прайшло добра, нязмушана — галоўным чынам таму, што выступалі самыя ўдзельнікі мітыngu, выказвалі свае шчырыя пачуцьці, дзяліліся сваімі досьведамі наступстваў Чарнобыльскай трагедыі.

Было таксама закранутае пытаньне працы сайту Згуртаваньня “Пагоня”. Затым у разьдзеле “Рознае” прагучэлі аб’явы, у тым ліку пра перанос выбараў на наступны сход 8 чэрвеня і правядзеньне Купальля 22 чэрвеня. Адбыліся знаёмствы з гасьцямі “Пагоні”, і ахвотныя мелі нагоду працягнуць знаёмства пры сьціпрых пачастунках.

Віталь ЗАЙКА

Беларусь - Амерыка: лёсы землякоў

Янка ЧАРАПУК (1892-1957) - беларускі грамадзкі й палітычны дзеяч

Беларускі палітычны і грамадзкі дзеяч Янка Чарапук нарадзіўся ў каталіцкай сям'і на Беласточчыне ў 1896 годзе (мястэчка Новы Двор Сакоўскага павету). Адукацыю ён атрымаў у Навадворскай павятовай вучэльні й Гарадзенскай гімназіі. Падчас навучання ў Горадні з 1912 г. Чарапук быў сябрам Гарадзенскага гуртка беларускай моладзі. 1914 годзе паступіў на юрыдычны факультэт Пецярбурскага ўніверсітэту. Тады Пецярбург быў адным з цэнтраў беларускага адраджэння, дзе актыўна дзейнічалі беларускія арганізацыі і суполкі, было наладжана кнігавыдавецтва, тэатральная дзейнасць. Там Янка далучыўся да нацыянальных беларускіх арганізацый, цікавіўся нацыянальным рухам украінцаў.

Пасля Лютаўскай рэвалюцыі Чарапук браў удзел у палітычнай дзейнасці ў Пецярбургу і Кіеве, быў сакратаром Украінскай місіі ў Пецярбургу, затым быў камандыраваны ў Міністэрства замежных справаў Украінскай Народнай Рэспублікі. З 1918 году Чарапук – сябра Беларускай партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў. У Петраградзе быў старшынём Культурна-асветніцкага таварыства “Вольныя беларусы”. У 1918 годзе ў Кіеве – сябра Беларускай рады ва Украіне, арганізаваў Беларускаю партыю незалежных рэвалюцыянераў. Чарапук браў актыўны ўдзел у стварэнні Беларускай Народнай Рэспублікі, быў надвычайным амбасадарам БНР пры ўкраінскім урадзе. У 1919 годзе быў прадстаўніком БНР у Нямеччыне. Янка Чарапук быў за часоў Кабінэту Луцкевіча дыпламатычным кур'ерам Ураду БНР, а затым чыноўнікам па спецыяльных даручэннях. За ўрадам Ластоўскага ён быў сакратаром Місіі БНР у Латвіі й Эстоніі. Чарапук шмат друкаваўся ў гарадзенскіх газетах “Беларусь”, “Родны край”, “Наша Думка”, часам выкарыстоўваючы псеўдонімы “Змагар”, “Маратоўскі”.

У 1920-1921 гг. Чарапук вёў актыўную працу па лініі БНР у балтыйскіх краінах і актыўна ўдзельнічаў у жыцці беларусаў у Рызе. У сакавіку 1920 года – старшыня беларуска-латвійскай пагранічнай камісіі. Як прадстаўнік БПС-Р удзельнічаў у канфэрэнцыі беларускіх сацыялістычных партыяў у красавіку і ў канфэрэнцыі беларускіх дзяржаўных дзеячоў у чэрвені 1920 году ў Рызе. У жніўні

1920 году Чарапук быў старшынём дэлегацыі БНР на канфэрэнцыі балтыйскіх дзяржаваў у Рызе, дзе вёў неафіцыйны перамовы ад імя беларускага ўраду з польскімі, летувіскімі й латыскімі найвышэйшымі прадстаўнікамі. Чарапук быў уведзены ў склад надвычайнай дэлегацыі ўраду БНР у Маскву летам 1920 году, але быў вымушаны застацца ў Рэвелі для падтрымання лучнасці з урадам БНР. У верасні 1920 году падчас польска-савецкіх перамоваў у Рызе неаднаразова сустракаўся з сябрамі польскай дэлегацыі, прапануючы Польшчы паспрыяць аднаўленьню незалежнасці Беларусі. У снежні 1920 году дзеля нязгоды з кіраўніцтвам Чарапук быў выключаны са складу БПС-Р. У 1921 годзе Чарапук працаваў сакратаром дыпламатычнага прадстаўніцтва БНР у Летуве. У канцы 1920 – пачатку 1921 году неаднаразова ездзіў з Коўні ў Вільню і Рыгу ў якасці сувязнога паміж ўрадам В. Ластоўскага і рознымі беларускімі групамі. Удзельнічаў у беларускай нацыянальна-палітычнай нарадзе ў Празе ў 1921 годзе, быў сябрам Беларускай нацыянальнай сувязі.

Улетку 1922 году Янка Чарапук выехаў зь Літвы праз Данцыг у Амерыку, куды двума гадамі раней пераехаў ягоны бацька. Спачатку Янка Чарапук жыў у Гранд-Рэпідз, а потым перабраўся ў Чыкага. Я. Чарапук разам з Я. Варонкам заснаваў Беларуска-Амерыканскі Нацы-

янальную Асацыяцыю, пры якой пачала дзейнічаць школьная камісія. Чарапук разам з аднадумцамі спрабаваў адцягнуць беларусаў ад чужых арганізацый, прышчапіць ім беларускія нацыянальныя ідэі, адкрыць беларускія школы.

Летам 1923 году старшынём ураду БНР А. Цвікевічам Янка Чарапук быў прызначаны павераным у справах БНР у ЗША. Ён увайшоў у склад Беларускага Нацыянальнага Камітэту, а з 1923 года быў старшынём рэвізійнай камісіі Беларуска-Амерыканскай Нацыянальнай Асацыяцыі. Разам з Язэпам Варонкам, а. Янкам Тарасевічам і а. Андрэем Цікотам арганізаваў сэрыю лекцыяў сярод беларускіх эмігрантаў у ЗША. У 1928 годзе Чарапук стаў кіраўніком беларускай арганізацыі Беларуска-Амерыканскага Нацыянальнага Клубу, што выступіў у падтрымку кандыдата Альфрэда Сьміта ў прэзідэнты ЗША. Чарапук падтрымліваў цесныя сувязі з Вацлавам Лас-

тоўскім і Кляўдыюшам Дуж-Душэўскім у Коўні, з Тамашом Грыбам у Празе, з грамадзкімі і маладзёвымі арганізацыямі Заходняй Беларусі й Чэхаславаччыны, арганізуюваў збор грошай для беларускага школьніцтва й студэнцтва Заходняй Беларусі. Ён быў таксама сябрам Беларускага Нацыянальнага Саюзу, а з 1935 году – Беларуска-Амерыканскага Задзіночання. У кастрычніку 1941 году Янка Чарапук стаў віцэ-старшынём створанай для дапамогі ахвярам вайны Беларуска-Амерыканскай Нацыянальнай Рады, і да пачатку 1950-х гадоў заставаўся ў складзе яе кіраўнічага камітэту.

Калі напачатку 1950-х у Амерыку прыбыла новая хваля беларускай эміграцыі, Янка Чарапук актыўна шукаў і навязваў кантакты з новапрыбылымі дзеячамі, далучыўся да дзейнасці новапасталых арганізацый і падтрымаў развіццё Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы. Чарапук быў у шчыльным кантакце з такімі дзеячамі, як Уладыка Васіль (Тамашчык), прэзідэнт БНР Мікола Абрамчык, Станіслаў Грынкевіч, Мікола Шчорс. Чарапук уваходзіў у міжнародную каталіцкую арганізацыю “Рыцары Калюмба”. Памёр Янка Чарапук у 1957 годзе, загадаўшы, каб на пахавінах ягоная труна было пакрытая беларускім нацыянальным сцягам.

Віталь ЗАЙКА

Здымак з <http://nn.by>

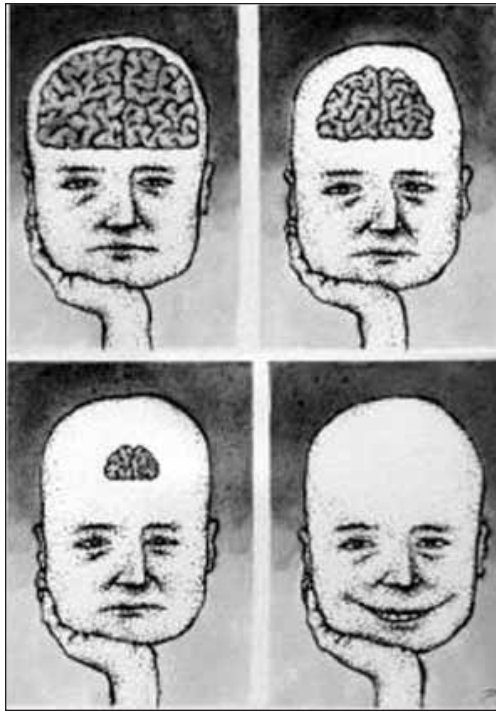
"Галгатня пра Зышыа"

Амэрыкан смайл

У Беларусі людзі не ўсьміхаюцца. Дакладней кажучы — ўсьміхацца то яны ўсьміхаюцца, але толькі па справе. Калісьці мне здавалася, што ўсьмешка — найлепшая рэч, якую нам проста неабходна імпартаваць з Заходняй Эўропы. Трохі папаездзіўшы аднак па краінах Балты і паназіраўшы за скандынавамі, я зразумеў, што адсутнасць пустой ўсьмешкі гэта не нацыянальная, а агульная рыса паўночных народаў. Чым далей на поўдзень ад нас, тым ўсьмешка робіцца шырэйшай, і тым больш, прынамсі для вока чалавека поўначы, беззьмястоўнай.

Аднаму ветліваму зачэпкі прадаўцоў у эўрапейскіх крамах ці экзальтавана ўсьмешлівае „how are you doing?“ з боку незнаёмых мінакоў на амэрыканскіх вуліцах прыйдуцца даспадобы. Ведаю аднак шмат беларусаў, якіх гэткая ветлівасць бянтэжыць і нават уводзіць у ступар. З часам беларусы пачынаюць заўважаць, што за словамі „як маешся?“ не ідзе ніякага зьместу. Спрабаваўшы апавесці амэрыканцу, што сёння нам „дрэнна“, апынаешся ў ягоных вачох звычайным дзіваком.

Відаць, не зусім выпадкова ў беларускай мове пашыраныя адмоўныя выслоўі пра дурны рогат. За беспадстаўнае

хмыленьне ці шчэраньне за сталом дзіця звычайна атрымлівала ад сур'ёзнага гаспадара хаты лыжкаю ў лоб. Беспрычынны сьмех у вясковай культуры беларусаў лічыўся дурным тонам і выклікаў нэгатыўную рэакцыю атачэння.

Амэрыкацы ж шчэрацца больш за ўсіх астатніх і чакаюць таго самага ад іншых. Кожны раз пасля супольнага фатаграфавання ў мяне пытаюцца наўпрост, чаму я не ўсьміхаюся на слова „cheese“. Добра аднак усведамляць, што гэта ня толькі мая прыватная „праблема“. Зусім нядаўна наш суайчыннік Віталь Зялёўскі на ўвесь сьвет праславіўся менавіта дзякуючы сьвораму выгляду твару на фатаздымках са сваіх замежных вандровак. Доўга ня думаючы, яму прыклеілі цэтлік „Суворы турыст“, так і не зразумеўшы, што гэта ніякі не суворы турыст, а звычайны паўночны чалавек. Замест імпартавання бязглуздых ўсьмешак, нам

трэба заняцца экспартам вась такога здоровага скепсісу, вымаляванага на твары сярэднестатыстычнага беларуса. У глябальнай манаполіі людзей з прыклеенымі ўсьмешкамі такі тавар можа аказацца сапраўдным рарытэтам і цаніцца на вагу золата.

Віталь ВОРАНАЎ

Уплаты ў Згуртаваньне Нееаае' е абаўбаааі ў' :

Я. Васілеўская	50
А. Жаркова	50
В. Кардашова	50
Р. Леўчанкоў	50
Н. Лысак	50
А. Пінчукоў	50

Усім шчыры дзякуй!

Уплаты ў аддзел шліце на адрас:

**P. O. Box 572
New York, NY 10113**
Чэкі выпісвайце на імя
Valentina Balashchenko.

Паважаная **Алена Ахмянёнка**, калі ласка, паведаміце рэдакцыі ваш дакладны паштовы адрас

Шаноўныя сябры!

Калі ласка, сваечасова працягвайце падпіску на „Весткі й Паведамленьні“ (гл. інфармацыя на канвэрце).

Наступны сход

Згуртаваньня „ПАГОНЯ“

адбудзеца ў суботу **8 чэрвеня 2013 году.**

На сходзе сённяшняе кіраўніцтва арганізацыі дасць справаздачы аб дзейнасьці, і адбудуцца выбары новага кіраўніцтва на наступны год.

Просьба ўсім сябрам узяць удзел у выбарах альбо дэлегаваць свае галасы праз упавнаважаныя.

Месца правядзеньня сходу:

**Seafarers and International House
123 East 15th Street
New York, NY 10003.**

Дзежд цягнікамі падземкі **L, N, Q, R, W, 4, 5, 6** да станцыі **Union Square.**

Будынак знаходзіцца адзін блёк на ўсход ад Union Square па 15-й вуліцы на скрыжаваньні з Irving Place.

Заля на другім паверсе.

Пачатак: а 6:00-й вечара.

Ахвяравалі на выданьне бюлетэня Весткі й Паведамленьні :

Я. Васілеўская	30
А. Жаркова	30
В. Кардашова	30
К. Лапіцкая	30
Р. Леўчанкоў	30
Н. Лысак	30
А. Пінчукоў	30

Шчыры дзякуй!

Падпісачца на бюлетэнь могуць усе зацікаўленыя даслаўшы аплату гадавой падпіскі (\$30) на адрас:

VIESTKI

P. O. Box 3225

Farmingdale, NY 11735

Чэкі з адзнакаю „Весткі“ выпісвайце на імя **Valentina Balashchenko.** Падпіску таксама можна аформіць, наведаўшы сайт **www.e-krama.com** Рэдакцыя бясплатна надрукуе прыватныя абвесткі і будзе ўдзячная за дасланыя артыкулы, водгукі й лісты.